

LETNJA ŠKOLA OTORINOLARINGOLOGIJE

Ciste vrata

Doc. dr Jugoslav Gašić

Sremski Karlovci 20-22. IX 2018.

Tumefakt na vratu se često sreće u ORL praksi

- Kod odraslih najčešći uzrok tumefakta na vratu je primarni ili sekundarni tumorski proces
- U dečijem uzrastu najčešća tumefakcija na vratu je limfadenopatija
- Na drugom mestu su kongenitalne promene

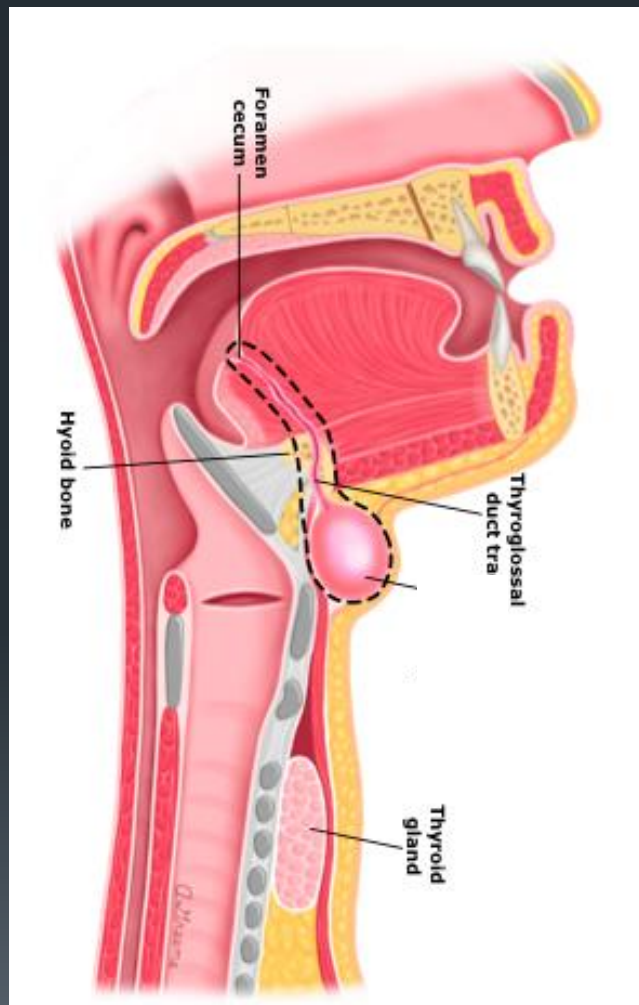

Medijalne ciste vrata
Tireoglosalne ciste
70%

Lateralne ciste vrata
Branhijalne ciste
30%

- Thornwaldt - ove ciste – najčešće 5% populacije

Medijalne ciste vrata

- Embriologija

 - VIII nedelja embrionalnog razvoja*

 - Javljaju se duž ostataka tireoglosnog duktusa nakon spuštanja štitne žlezde od foramena cekuma na bazi jezika do visceralnog prostora na prednjoj strani vrata

- Epidemiologija

 - Nema razlike među polovima
 - 90% do 10. godine života
 - 10% do 25. godine života

Medijalne ciste vrata

- Pozicija
 - u nivou hioida 25 - 50%
 - suprahioidno 15 - 25%
 - infrahioidno 25 - 65%

moгуće odstupanje od srednje linije

cista

fistula

- U 20% sadrže tireodno tkivo
- Varijacije

Soon i sar. 2007. – u medijastinumu

Tas i sar. 2003. – u hioidnoj kosti

Medijalne ciste vrata

- Klinička slika

- Mladje osobe ali ...
- Glatka promena na vratu
- Veličine do 3cm
- Disfagija, odinofagija

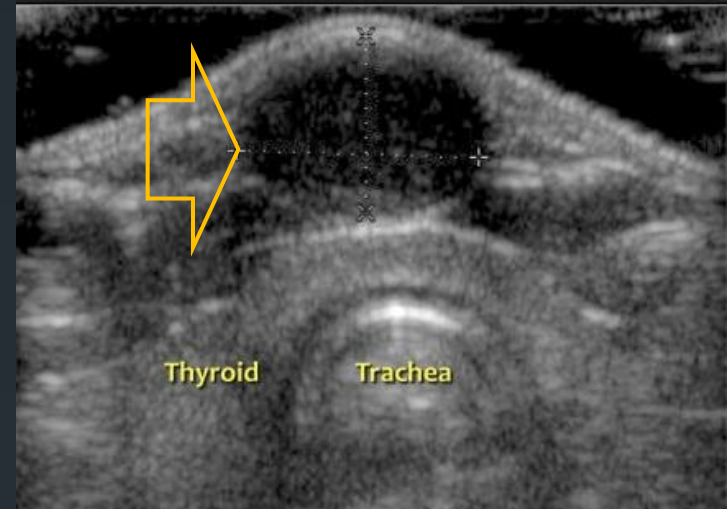
- Promena se pomera pri protruziji jezika
- Bezbolna ili **bolna sa hiperemičnom kožom**
- **Otvor fistule sa sekrecijom gnoja**
- **Dispneja, jaka bol u 15%**

Medijalne ciste vrata

- Dijagnoza

- anamneza
- klinički pregled
- **ultrazvuk**
- MRI
- FNA
- scintigrafija

Veličina
Boja
Promena na koži
Bimanulena
palpacija

Tipičan ultrazvučni nalaz - 42%

... glatka, dobro ograničena anehogena lezija sa posteriornim pojačanjem ...

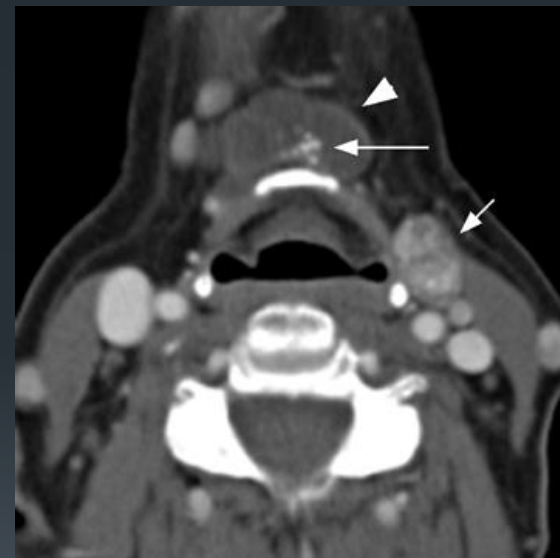
ponavljane infekcije, hemoragije, taloženje proteina daju atipične nalaze

... Hipoehogena ..., ... Ehogena ..., Nehomogena, ... Pseudosolidna formacija ...

Medijalne ciste vrata

- u 1% slučajeva se može razviti papilarni karcinom
- ultrazvučni nalaz solidnog tkiva sa kalcifikacijama ukazuje na maligni nalaz
- u 14% karcinom postoji i u štitnoj žlezdi

- Uvećanje štitne žlezde, piramidalni lobus, ektopično tkivo
- Cowden-ov sindrom (hamartomi + karcinomi rektuma, tireoideje, endometrijuma)

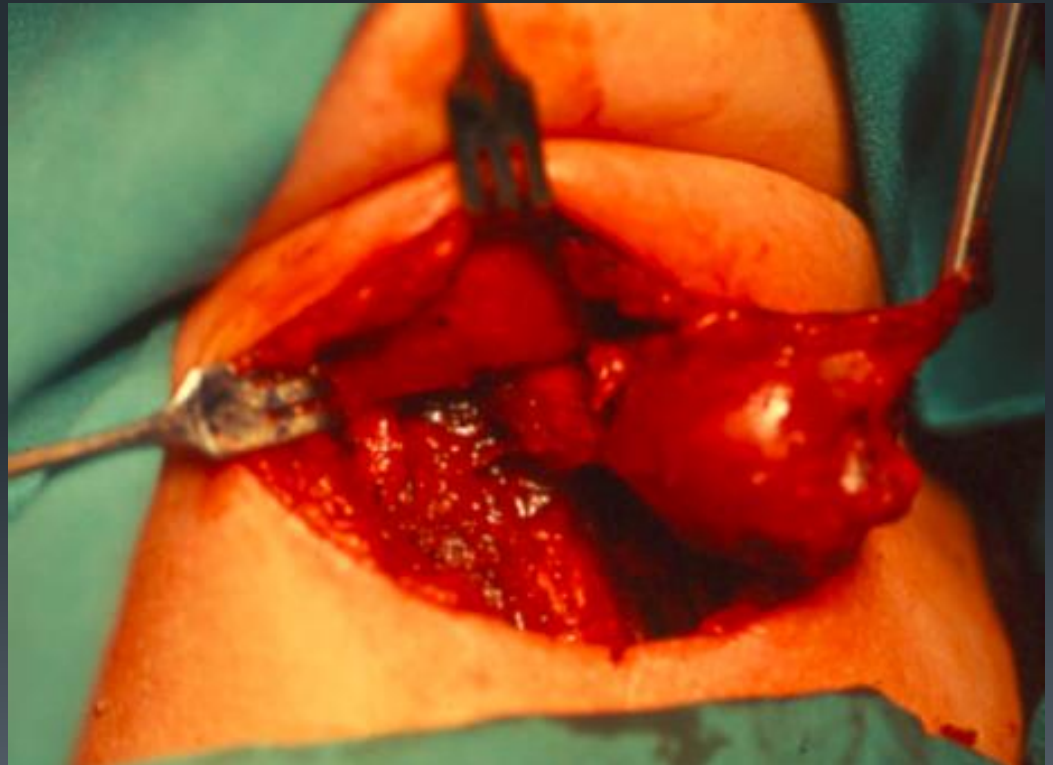
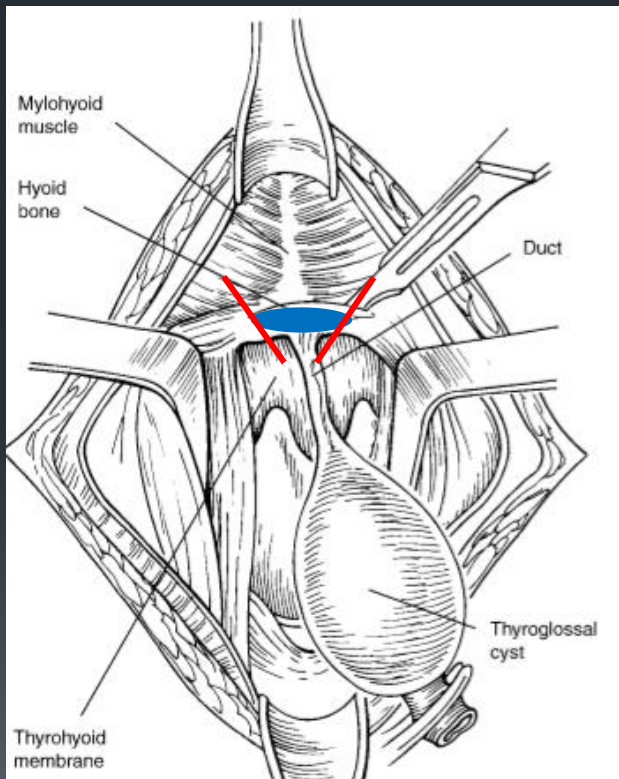
Medijalne ciste vrata

- Diferencijalna dijagnoza
 - piramidalni lobus štitne žlezde
 - uvećanje štitne žlezde
 - dermoidna cista
 - uvećani limfni čvor
 - branhijalna (lateralna) cista
 - lipom
 - **Cowden-ov sindrom** (hamartomi + karcinomi rektuma, tireoidee, endometrijuma)

Medijalne ciste vrata

- Terapija

- operacija po Sistrunku (1920) sa obaveznom resekcijom tela hloidne kosti

Recidiv 3% u slučajevima kada nije resecirano telo hloidne kosti

Lateralne ciste vrata

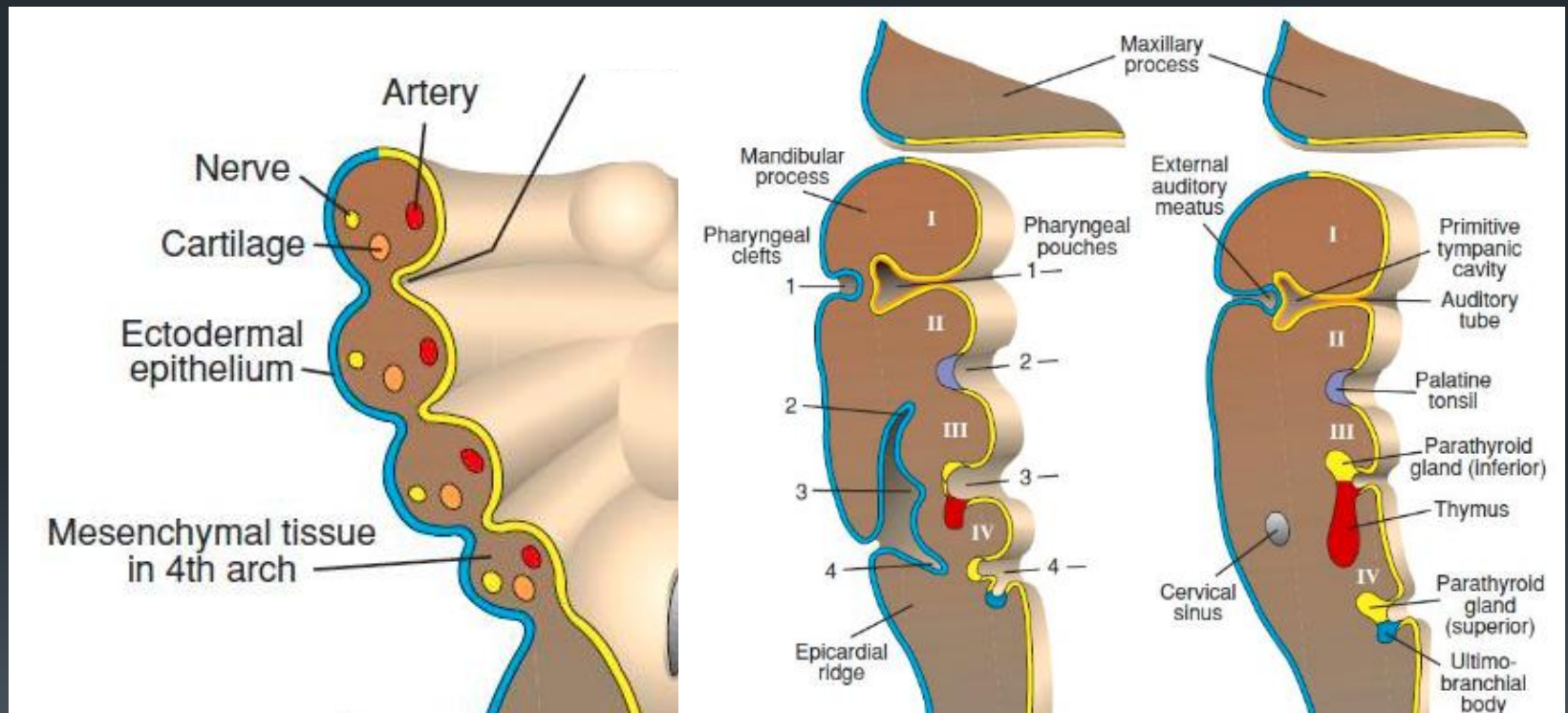

- 30% kongenitalnih cista vrata
- 20% svih tumefakcija u pedijatrijskom dobu
- Prezentuju se u kasnom detinjstvu, najčešće nakon što bivaju inficirane
- U 90% slučajeva na prednjoj ivici SCM
- Podjednako učestale kod oba pola
- Bilateralne udružene sa branho-oto-renalnim sindromom

Lateralne ciste vrata

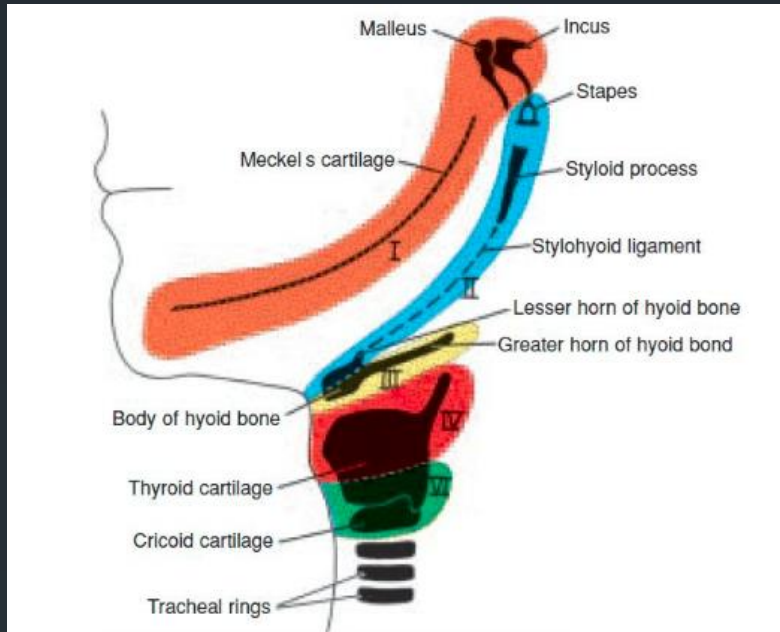
- Embriologija

II – VII nedelja embrionalnog razvoja

* Izvor slike – www.CongenitalAnomalies/BranchialCleftCyst.html

Lateralne ciste vrata

N. trigeminus

N. facialis

N. glossopharyngeus

N. laryngeus superior

N. recurrens

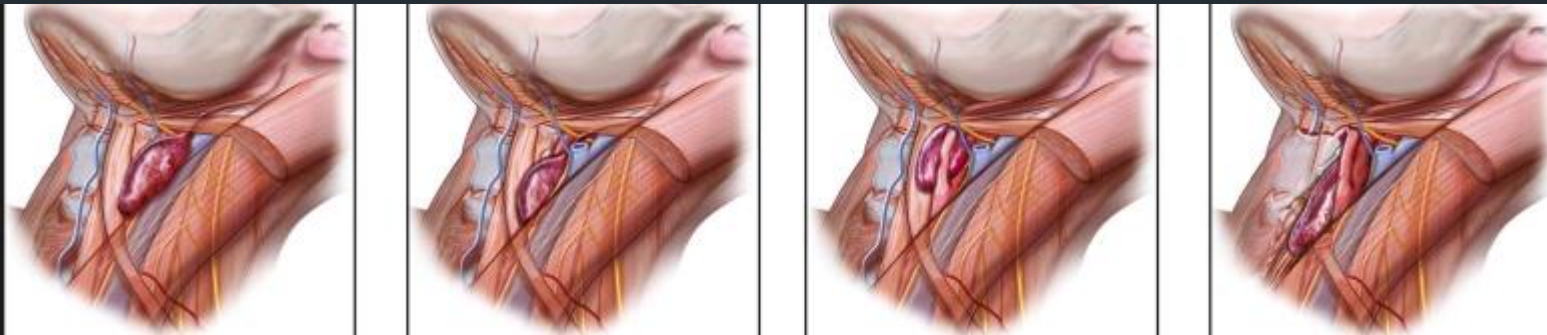
Teorije nastanka lateralnih cisti vrata:

- teorija branhijalnog aparata
- teorija cervikalnog sinusa
- timofaringealna teorija
- teorija inkluzije pločastog epitela

Lateralne ciste vrata

- Ciste porekla II škržne brazde – 95%

Bailey - klasifikacija

Cista je uz prednju ivicu
SCM

Cista je uz
jugularnu venu

Cista je u račvi
karotide

Cista je u parafaringealnom
prostoru ili u kontaktu sa
farinksom

- Ciste > sinus > fistula

Lateralne ciste vrata

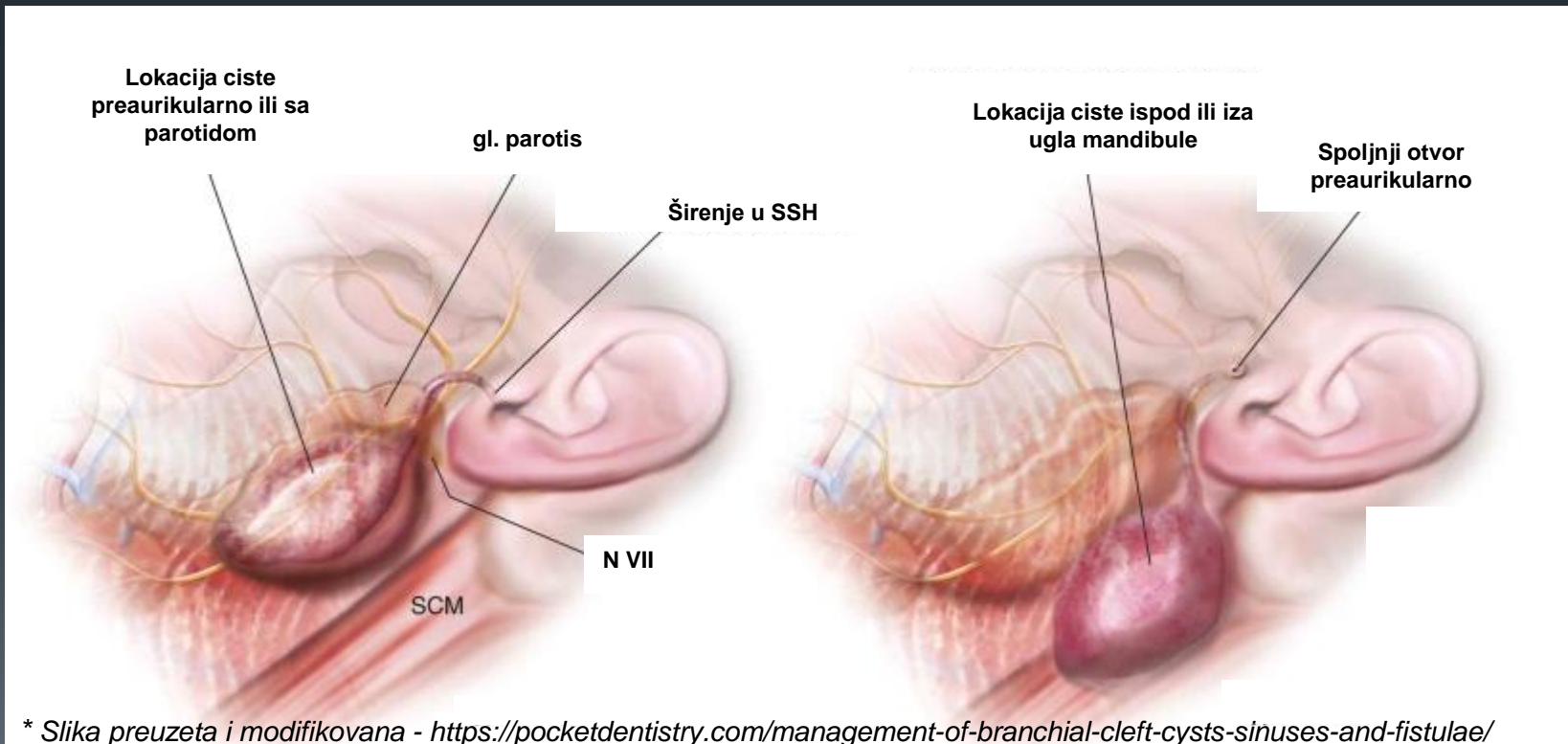
- Ciste porekla I škržne brazde – 1 do 4%

Tip I - *ektoderm*

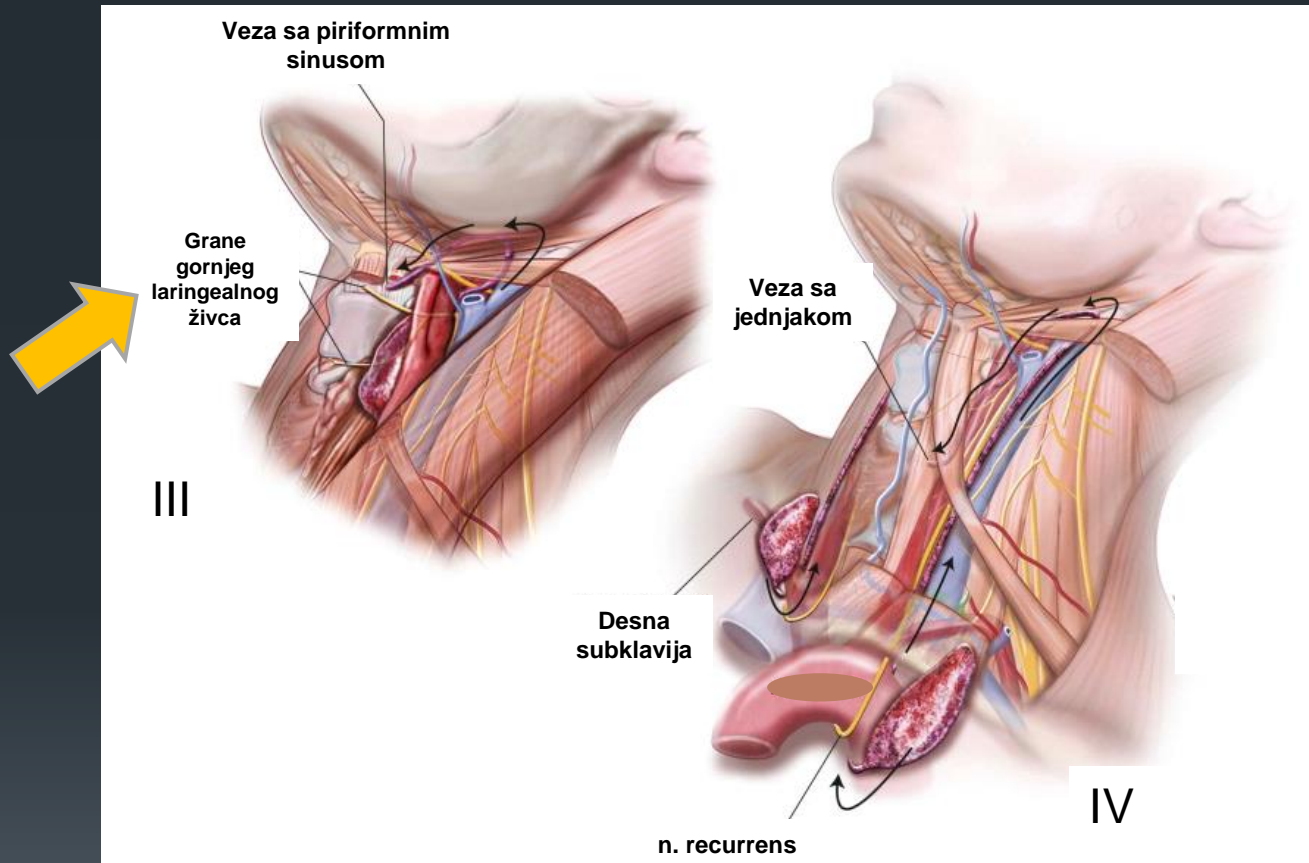
Tip II – *ektoderm i mezoderm*

* Slika preuzeta i modifikovana - <https://pocketdentistry.com/management-of-branchial-cleft-cysts-sinuses-and-fistulae/>

Lateralne ciste vrata

- Ciste porekla III i IV škržne brazde – prikazi slučajeva

IV

- Najređe
- Uglavnom sinusi
- Levostrane

- Druga najčešća kongenitalna malformacija regiona V vrata nakon limfangioma
- Manifestne u detinjstvu i uglavnom levostrane
- Leže površnije od hipoglosnog a dublje od glosofaringealnog živca

Lateralne ciste vrata

- Klinička slika

Unilateralna tumefakcija

Spororastuća

Bezbolna

Fluktuirajuća

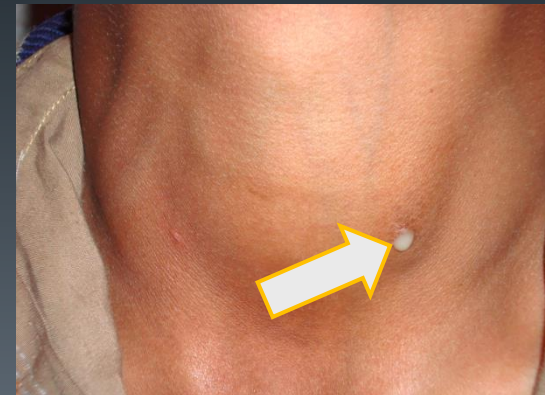
Glatka

Pojavljuje se obično nakon infekcije gornjih respiratornih puteva

Ponekad sa učestalim zapaljenjima kada je:
bolna, tvrda, nepokretna, sa sistemskim
znacima infekcije

Sinus – 80% otvor na koži

I škržna brazda – pažnja srednje uvo !

Lateralne ciste vrata

- Klinička slika anomalija III i IV škržne brazde
 - Ciste porekla III škržne brazde se prikazuju
čestim infekcijama vrata
 - Ciste porekla IV škržne brazde se prikazuju
recidivirajućim gnojnim tireoiditisom i/ili
recidivirajućem apscesom vrata

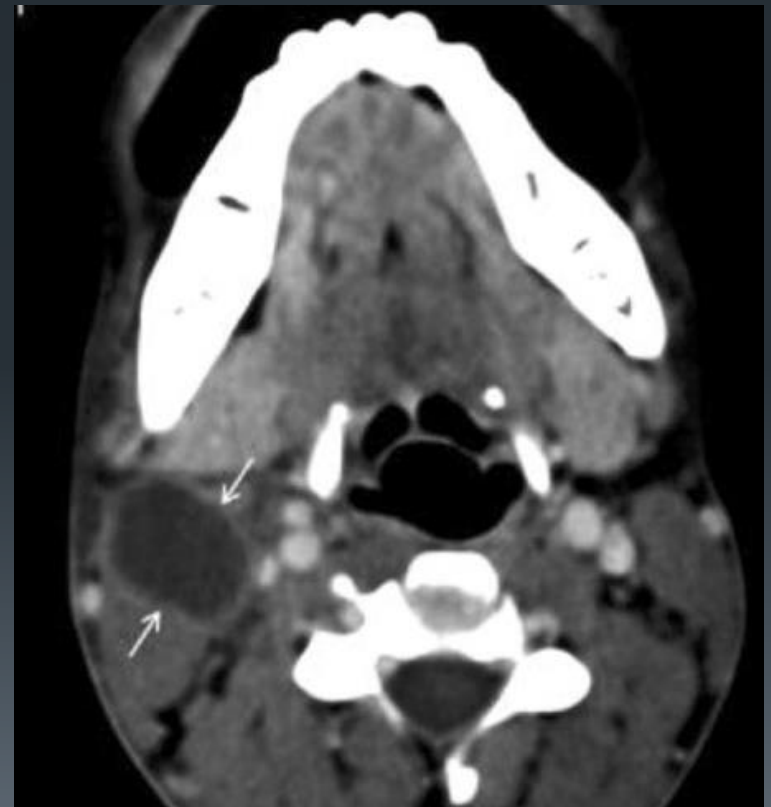
Lateralne ciste vrata

- Dijagnoza

- anamneza
- klinički pregled
- Ultrazvuk
- CT
- NMR
- fistulografija
- ezofagografija (barijum)
- FNA

potvrda benigniteta lezije

Lateralne ciste vrata

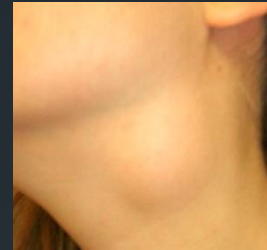

- Diferencijalna dijagnoza
 - limfadenitis (toksoplazmoza, bolest mačije ogrebotine)
 - cistični higrom
 - paragangliomi
 - metastaze planocelularnog karcinoma
 - tiroidni papilarni karcinom
 - fibromatoza vrata
 - primarni maligni limfom
 - AV malformacije (aneurizme)
 - cervikalni apsces
 - tuberkulozni škrofuli

Lateralne ciste vrata

- **Branhio-oto-renalni sindrom – BOR**
 - autozomno dominantno
 - incidenca 1 / 40.000

Branhio

Ciste i fistule II
škržne brazde

oto

Preaurikularni privesci
Oštećenje sluha

renal

Hipoplazija
Aplazija

- **Branhio-otalni sindrom - BO**

Lateralne ciste vrata

- Terapija

- infekcija prisutna (AB terapija / incizija)
- bez inf. ili sanirana infekcija (hirurška terapija)

- Ciste i fistule I škržnog luka

- kompletna hirurška ekscizija promena sa superficijalnom parotidektomijom

- *D'sauza i sar 2002.*

Od 87 pacijenata sa intraoperativno prikazanim n. VII

- 21% privremena paraliza
- 1 % stalna paraliza

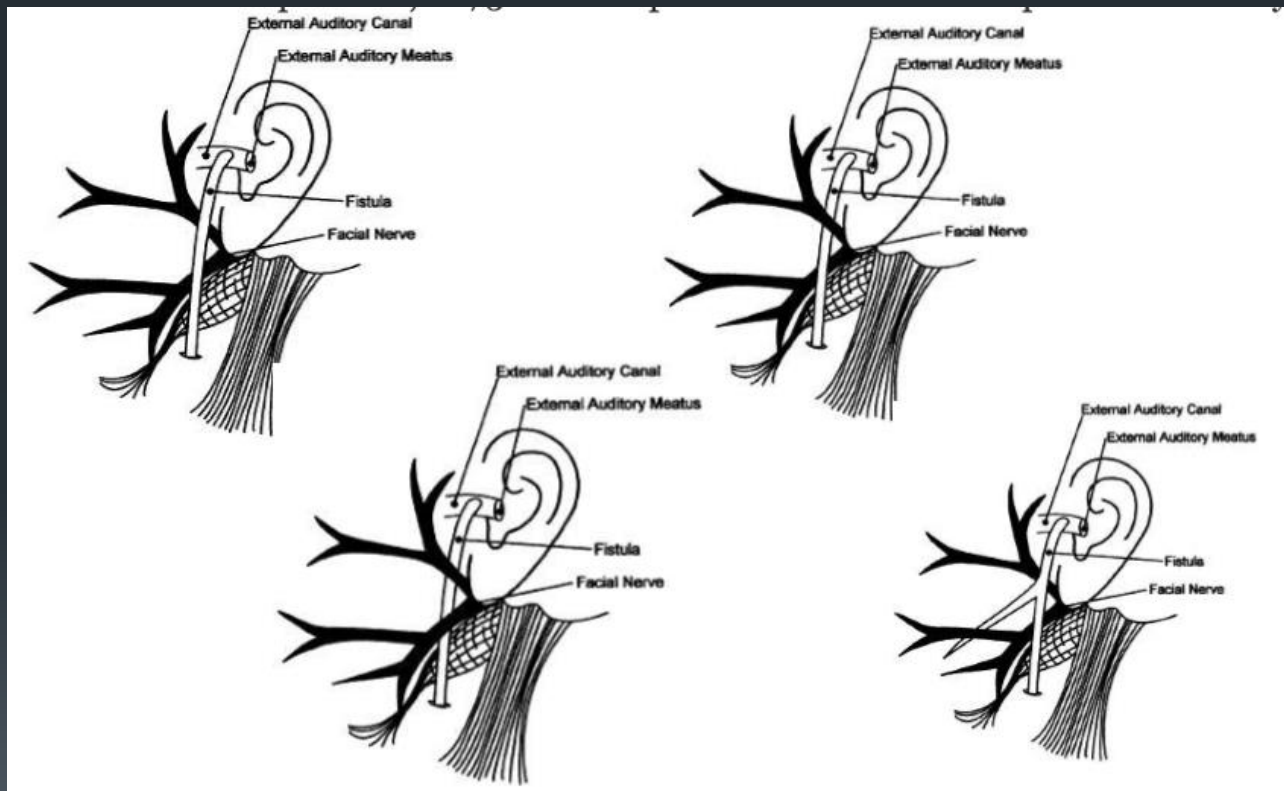
od 17 intraoperativno ne prikazanih n. VII

- 29% priveremnih
- 12% stalnih paraliza

- Dilema – odlagati zahvat zavisno od uzrasta ???

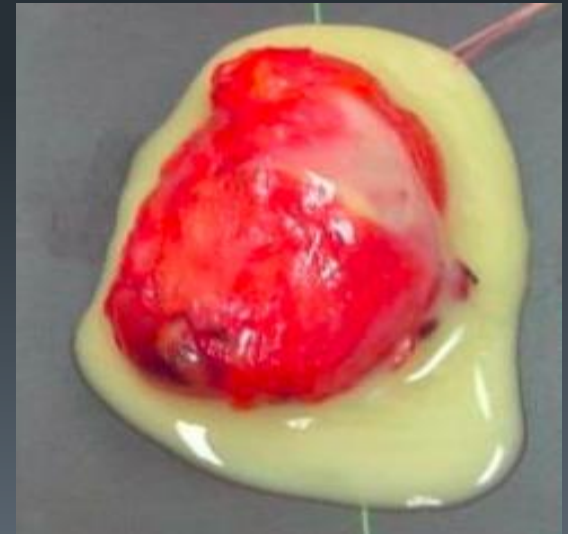
Lateralne ciste vrata

- Varijacije kanala fistule u odnosu na n. facialis

Lateralne ciste vrata

- Tretman cisti / fistula / sinusa porekla II škržne brazde
 - kompletna hirurška ekscizija ciste i traktusa
 - ekscizija kože sa otvorom fistule ili sinusa
 - injiciranje metilen plavog
 - preparacija mišića, neurovaskularnih struktura vrata
 - tupa preparacija ciste
 - praćenje i ekscizija traktusa fistule / sinusa
 - zatvranje rane po slojevima i drenaža

Lateralne ciste vrata

- **Tretman cisti / fistula / sinusa porekla III i IV škržne brazde**
 - **kompletna hirurška ekscizija ciste i/ili traktusa**
 - **direktoskopija i identifikacija otvora fistule u piriformnom sinusu**
 - **incizija kože i preparacija ciste i / ili fistule**
 - **identifikacija rekurentnog živca i praćenje traktusa duž istog**
 - **ipsilateralna hemitireoidektomija ili kompletna tireoidektomija**
 - **kauterizacija otvora u piriformnom sinusu**
- **Do 25% „branhijalnih cisti“ su cistične metastaze planocelularnog karcinoma !**
- **Maligna alteracija epitela ciste je retka !**
(uslov – epitel bez prekida kontinuiteta + isključivanje planocelularnog karcinoma glave i vrata)

Lateralne ciste vrata

- Komplikacije hirurškog lečenja lateralnih cisti vrata su:
 - krvarenje
 - infekcija
 - otežan i slabije razumljiv govor / promuklost (povreda hipoglosusa / rekurensa)
 - nemogućnost podizanja ramena (povreda akcesorijusa)
 - Hornerov sindrom (povreda simpatičkih gangliona)

Ciste vrata

- Alternativna terapija - obliteracija

Streptococcus pyogenes -grupa A

OK 432 - picibanil

- Aspiracija tečnosti iz ciste
- Citodijagnostika i isključivanje maligniteta
- Ubrizgavanje rastvora OK 432 u istoj količini koja je aspirirana

Roh i sar. 2006. - 58% obliteracija ciste ali nakon trostrukog ubrizgavanja

Ogita i sar. 1991. – 91% uspešne obliteracije

Hasan i sar. 2018. – 100% obliteracija cisti

efektivnost, bezbednost, bolji kozmetski rezultati

Ciste vrata

ZAKLJUČAK

- najčešće kongenitalne anomalije vrata
- medijalne ciste vrata su češće od lateralnih
- manifestne u detinjstvu i ranoj adolescenciji
- uglavnom lake za dijagnozu ali treba biti oprezan !!!
- u 95% se radi o embrionalnim poremećajima razvoja
II škržne brazde koji se prezentuju samo cistom
- postoji veliki broj patoloških stanja koji se manifestuju solitarnom
tumefakcijom na vratu
- definitivna terapija je hirurška ali postoji i alternativa u posebnim
slučajevima i kod dece (picibanil)

Ciste vrata

HVALA NA PAŽNJI